

Lezingencyclus Geschiedenis en Cultuur 2021

Door de Covid-10 pandemie was het niet mogelijk de lezingen met publiek te houden in een zaal. Het is uiteindelijk een serie van vier virtuele lezingen geworden en ze waren alleen thuis op de eigen computer via Zoom te volgen.

Het jaar 2021, een Heilig Jaar

Lezingencyclus Geschiedenis en Cultuur 2021

Het jaar 2021, een Heilig Jaar

27 januari, 10 februari, 24 februari, 10 maart
16.00 tot 17.30uur en 19.00 tot 21.30uur
Instituto Cervantes - Domplein 3 in Utrecht

Nederlands Genootschap van Sint Jacob - NGSJ
www.santiago.nl/werkgroepen/werkgroep-geschiedenis-en-cultuur/lezingen

Wanneer de feestdag van Jacobus, 25 juli, op een zondag valt, maakt de kerkelijke traditie in Santiago daar graag een Heilig Jaar van. In 2021 is dat weer het geval. Of dat in verband met de Coronamaatregelen ook daadwerkelijk gevierd wordt, staat nog te bezien. Voor de Werkgroep Geschiedenis en Cultuur was het in ieder geval een mooie aanleiding de traditionele voorjaarslezingencyclus in het teken te zetten van het Heilige Jaar.

De traditie van een Heilig Jaar is overigens niet uitsluitend verbonden met Santiago. Ook andere steden en heiligen kennen soortgelijke fenomenen. Sterker, het blijkt een traditie van alle tijden en culturen wereldwijd om bijzondere dagen, jaren en gebeurtenissen ritueel te markeren, naar aanleiding van een feestdag van een heilige, een kosmisch fenomeen, een zon- of maansverduistering of gewoonweg via een ingreep van een autoriteit, koning, paus of bisschop.

In een viertal lezingen gaan gerenommeerde sprekers ieder vanuit eigen perspectief nader in op het algemeen menselijk fenomeen om via rituelen bijzondere dagen, jaren en gebeurtenissen te willen markeren.

Programma

Woensdag 27 januari

Naar aanleiding van de Franse film *'Saint Jacques... La Mecque'*

Door allerlei oorzaken is het helaas niet mogelijk de film te vertonen tijdens de digitale lezing. André Droogers zal een volwaardige lezing verzorgen over thema's die in die film aan de orde komen. In onderstaande tekst wordt de inhoud van de film in grote lijnen aangegeven met daarna een inleiding op de lezing.

Na het overlijden van hun moeder – een gedenkwaardige dag – vernemen twee broers en hun zuster bij de notaris dat zij niets zullen erven, tenzij ze bereid zijn samen naar Santiago te lopen. Zij hebben elkaar jaren niet gezien, hebben een hekel aan elkaar en verafschuwen bovendien het wandelen. Toch gaan ze op weg, voor het geld.

Er zijn nog vijf andere pelgrims. Twee vriendinnen van rond de twintig en twee jonge Marokkanen van wie de oudste verliefd is op een van de meisjes die hij indertijd op school heeft leren kennen. Hij neemt zijn jongere neefje mee die hij wijsmaakt dat ze naar Mekka gaan. Tenslotte is er een vrouw die van kanker is genezen en die vol idealen de Camino wil gaan afleggen.

Onder leiding van een gids begeeft dit bonte gezelschap zich na de pelgrimszegen vanuit de kathedraal van Le Puy op weg naar Santiago. Een weg met misverstanden, conflicten, teleurstellingen, maar ook dromen en verliefdheden, door een afwisselend en adembenemend mooi landschap.

Strekking van de nabeschouwing door André Droogers:

Pelgrimeren is in alle religies een vorm van verblijven in de marge. Wie pelgrimeert leeft tijdelijk buiten de normale kaders. Wat vanzelfsprekend is, krijgt even niet het laatste woord.

Bijgevolg is in principe heel veel mogelijk dat afwijkt van het normale. Vastgelopen verhoudingen kunnen in beweging komen. In zekere zin zorgt pelgrimage voor de omgekeerde wereld. De film *Saint Jacques... La Mecque* illustreert deze algemene kenmerken van pelgrimage. De setting is interlevensbeschouwelijk. Een hele serie aan voorbeelden en uitwerkingen krijgt een plek in het leven van de negen hoofdpersonen. Een belangrijk element is het ontstaan van ‘communitas’, gemeenschapsgevoel, solidariteit, over maatschappelijke grenzen heen. Dat is met name zichtbaar in de verhouding tussen de erfgenamen, maar ook tussen mensen uit diverse levensbeschouwingen.

De film en de korte reactie daarop van André Droogers stonden in 2020 op het programma van maart, maar konden vanwege corona toen niet doorgaan.

André Droogers is emeritus hoogleraar culturele antropologie, in het bijzonder religieuze en symbolische antropologie, aan de Vrije Universiteit Amsterdam. Zijn meest recente boeken zijn ‘Kieswijzer levensbeschouwing’ (2017) en ‘Speltherapie voor verward Nederland’ (2018), beide uitgegeven bij Amsterdam University Press. Hij schrijft wekelijks een blog op zijn website andredroogers.nl.

Woensdag 10 februari

Het leven houdt zijn wonderen verborgen: wondergeloof in de hedendaagse samenleving

Hijme Stoffels

Wonderen, een fascinerend onderwerp! De een gelooft er heilig in, de ander vindt het klinkklare onzin, een derde weer niet wat ervan te denken, maar houdt de mogelijkheid open. Velen kennen wel iemand in hun omgeving die een wonder zegt te hebben meegemaakt of er stellig van overtuigd is dat hem of haar een wonder is overkomen. Ook (of misschien juist?) in tijden van ontkerkelijking en secularisatie blijven mensen onbekommerd over wonderen spreken. In deze lezing gaat Hijme Stoffels na wat in de hedendaagse samenleving een wonder voor mensen betekent. Waar heeft men het dan over? Wat maken ze mee? Was er een aanleiding? Wat doet het met hen?

Hijme Stoffels (1952) is emeritus hoogleraar godsdienstsociologie aan de Vrije Universiteit Amsterdam. Hij publiceerde o.a. over de evangelische beweging, de orthodoxe protestanten, domineeskinderen en migrantenkerken. In 2002 hield hij zijn oratie ‘Geen wonder?! Geloven in de postmoderne samenleving over hedendaags wondergeloof’.

Woensdag 24 februari

Wonderen in tijden van crisis

Marije de Nood

Al eeuwenlang trekt Jacobus’ graf in Santiago de Compostela vele pelgrims aan. Hun ervaringen, bijzondere gebeurtenissen of zelfs wonderen zijn soms in schrift vastgelegd en op kunstwerken verbeeld.

In het Heilig Jaar 2010 liep Marije de Nood zelf de Camino Francés en maakte onderweg net als veel andere pelgrims onverklaarbare gebeurtenissen mee. In haar lezing neemt ze u aan de

hand van kunstwerken en ooggetuigenverslagen mee op een fascinerende tocht langs historische en eigentijdse (wonder)verhalen op pelgrimswegen naar Santiago. Wat zijn de overeenkomsten en verschillen tussen de huidige wonderverhalen en die van eeuwen geleden?

Marije de Nood studeerde Kunstgeschiedenis en Kunst- en Cultuurwetenschappen. Sinds 2004 werkt ze voor Museum Catharijneconvent. Als conservator stelde ze vele tentoonstellingen samen, onder meer: Allemaal wonderen (2020), Pelgrims. Onderweg naar Santiago de Compostela (2011/2012) en Ik geef om jou! Naastenliefde door de eeuwen heen (2014/2015). Gefascineerd door wonderen publiceerde ze in 2012 het boek Een wonder op je pad.

Woensdag 10 maart

Verkenning, nabijheid en ontmoeting in het Heilig Jaar 2021

Monique Walrave

Festiviteiten wel of niet? Op 31 december 2020 begint hoe dan ook in Santiago de Compostela een Heilig Jaar. Wat mogen pelgrims verwachten, wat zal hen inspireren? Of anders gezegd: hoe kunnen pelgrims in tijden van crisis elkaar blijven ontmoeten en nabij zijn, ervaringen delen en elkaar steunen? Hoe kunnen ondanks alle beperkingen pelgrims een Camino blijven lopen of fietsen die aan hun hoopvolle verwachtingen beantwoordt? Wat inspireert hen op de ontmoetingsweg in het Heilig Jaar 2021?

Het pelgrimsbureau in Santiago de Compostela, in samenwerking met de kathedraal, overheid, gemeentes, steden, herbergen, bewoners, allen zetten zich in om de pelgrim te verwelkomen en zijn pelgrimstocht in een onzekere tijd mogelijk te maken.

Monique Walrave is bestuurslid van het Nederlands Genootschap van Sint Jacob. Haar talenopleiding aan de katholieke Universiteit Leuven heeft haar tot een internationale loopbaan geleid waarin contacten en ontmoetingen met andere culturen centraal staan. Het lopen van meerdere camino's bracht haar al vele keren in Santiago de Compostela, de pelgrimsstad die als thuis voelt.